



Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry

Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.vartioliikkeittenliitto.fi

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Viite: SM008:00/2016

Lausunto ehdotuksesta reservipoliisia koskevaksi lainsäädännöksi

Vaikka Sisäministeriö ei ole pyytänyt yksityisen turvallisuusalan lausuntoa luonnoksesta Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry (SVLL) lausuu asiassa seuraavaa.

On tärkeää, että yhteiskunta varautuu riittävästi puolustus- ja poikkeus- sekä erilaisten häiriötilanteiden hoitamiseen. Varautumisessa asiaa on arvioitava yhteiskunnan kokonaisresurssien tarkoituksenmukaisen käytön näkökulmasta.

SVLL:n jäsenyritykset edustavat suurinta osaa Suomen vartioimisliikkeiden liikevaihdosta ja henkilöstömäärästä. Vartioimisliiketoimintaa tehdään yhteiskunnan kannalta merkittävässä kohteissa, joita ovat muun muassa yhteiskunnalle elintärkeät kohteet kuten energiantuotanto ja logistiikka. Lisäksi kohteina on elinkeinon, viranomaisiin ja talouteen liittyviä kohteita ja toimintoja. Näiden vartioimisliiketoimintaa tehdään nyt rauhallisissa olosuhteissa, mutta myöskin rauhanajan poikkeusoloissa sekä suunnitelmien mukaan ainakin osaksi myös poikkeusoloissa ja puolustustilan edellyttämässä olosuhteissa.

Yksityisellä turvallisuusalalla on monissa tapauksissa merkittävä poliisin toimintaa tukeva rooli. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015) mahdollistaa turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan eli käytännössä vartioimisliikkeiden järjestyksenvalvojien toimia poliisin ja rajavartiolaitoksen apuna yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistehtävissä esim. liikenneasemilla, joukkoliikenteen kulku-neuvoissa ja kauppakeskuksissa. Myös muissa laissa säädettyissä paikoissa voidaan toimia tällä tavalla.

Ehdotuksessa arvioidaan, että reservipoliisijärjestelmällä ei olisi mainittavia vaikutuksia yrityksiin. Käsityksemme mukaan yksityinen sektori kuitenkin tuottaa nykyisin merkittävän osan yhteiskunnan normaaliolojen sekä erilaisten poikkeus- ja kriisiaikojen turvallisuuspalveluista.

SVLL ei puolla sitä, että reservipoliisihenkilöstö voitaisiin ottaa käyttöön jo normaalioloissa, jolla mahdollistettaisiin myös tehokkaampi varautuminen mahdollisiin poikkeusoloihin. Lähtökohtaisesti esityksessä ei ole määritelty riittävällä tavalla normaaliolojen häiriötilanteista. Tämä johtaa siihen, että tehtäviä voitaisiin tehdä varsin laajasti ja osin myös päällekkäisinä muiden tehtäviä suorittavien, kuten yksityisen turvallisuusalan kanssa. Esityksessä on todettu, että normaaliaikojen tehtävinä reservipoliisille sopivia tehtäviä olisivat vaara- ja onnettomuusalueiden eristäminen, muu vartiointi, laajoilla alueilla tapahtuva järjestyksenpito, evakuointiin liittyvä liikenteen ohjaus sekä muut tukitehtävät. Kun näitä tehtäviä tarkastellaan, reservipoliisin tulisi olla välittömässä valmiudessa, koska tehtäviä ei voida ennakoida. Välitöntä valmiutta ei ilmene esityksestä, eikä se olisi käytännössä mahdollista esitetyillä sääntelyillä. Lisäksi tehtäväkenttä on suurimmalta osin päällekkäistä yksityisen turvallisuusalan kanssa. Tilanteet voisivat johtaa normaalioloissa joissakin tilanteissa jopa siihen, että reservipoliisi olisikin kilpailija yksityisen turvallisuusalan toimijoille. Tämän johdosta sääntelyn tulisi normaaliolojen osalta olla tarkemmin säädeltyä.

Merkittävä osa yksityisten turvallisuuspalvelujen henkilöstöstä on tällä hetkellä niin sanotun VAP-henkilövarausmenettelyn ulkopuolella pääosin koska palvelua tilanneet yritykset eivät ole pitäneet järjestelyä tärkeänä. VAP-varausten puuttuminen merkitsee sitä, että osa alan työntekijöistä sijoitettaisiin kriisiaikana sodan ajan tehtäviinsä puolustusvoimien palvelukseen. Kun ala on henkilöstön keski-ään osalta varsin nuorta, kokonaisuutena varsin merkittävä osa henkilöstöstä on sijoitettuna niin sanottuihin sodan-ajan joukkoihin, koska niissä on pääsääntöisesti alle 40 vuotiaita henkilöitä.

Samalla aikaa on kuitenkin edelleen tarvetta yksityisen turvallisuusalan henkilöstölle muun muassa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa, koska puolustusvoimat taikka muut viranomaiset eivät ota kohteita resurssipulansa johdosta suojeluunsa vaan tehtävä on normaali-, poikkeus- ja puolustustilan aikana yksityisen turvallisuusalan tehtävänä. Kun merkittävä osa henkilöstöstä voisi olla siirtymässä puolustusvoimien johdon alle, olisi hyvin erikoista, jos yksityisen turvallisuusalan toimijoilta vietäisiin mahdollisuudet toimia myös yhteiskunnan turvallisuutta tuottavissa tehtävissä. Vaikka reservipoliisin ei olisi esityksen mukaan tarkoitus korvata tai teettää yksityisen turvallisuusalan toimijoiden tehtäviä, yhteiskunta joutuisi näin toimimaan, jos alan ammattilaisia siirrettäisiin muihin tehtäviin. Joka tapauksessa osaavan henkilöstön siirtäminen taikka edes mahdollisuus siirtämisestä reservipoliisin tehtäviin vaarantaa rauhanajan häiriötilanteissakin yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, teollisuutta, logistiikkaa ja muun muassa virastojen toimintoja. Hyvin nopeasti muutos näkyisi rahaliikenteessä, turvatarkastuksissa sekä alueiden ja omaisuuden vartiointitehtävien vaikeutumisenä.

Vaikuttaakin siltä, että esityksen valmistelussa ei ole huomioitu riittäväällä tavalla yksityisen turvallisuusalan toimintoja taikka alan vaikutusta yhteiskunnan turvallisuuteen. Tämä nousee esille myös esityksen perustelutekstissä mainituista seikoista, kun esimerkkinä ovat muun muassa ydinvoimalat, joissa yksityinen turvallisuusala nytkin huolehtii turvallisuustehtävistä, ei poliisi. Niiden häiriötilanteissa ammattimaisen yksityisen turvallisuusalan henkilöstön siirto reservipoliisiin olisi vain siirtoa resurssina toiseen paikkaan, ei kokonaisuudessa resurssin kasvattamista.

Esityksellä tavoitellaan yhteiskunnan turvallisuutta parantavaa vaikutusta ja esityksessä on monin kohdin todettu 2000 reservipoliisin määrä. Kun merkittävä osa reservipoliiseista voisi olla nykyisiä yksityisen turvallisuusalan henkilöitä, esitys ei kokonaisuudessaan ole parantamassa varautumista yhteiskunnan eri häiriötilanteisiin ja siten sillä ei ole tavoiteltua kokonaisturvallisuutta parantavaa vaikutusta.

Yksityisen turvallisuusalan toimivuuden takaaminen häiriö ja poikkeustiloissa tukee ja turvaa myös poliisin työtä. Reservipoliisihenkilöstö tulisi rekrytoida sellaista henkilöistä, joiden tehtävänä ei ole tällä hetkellä tuottaa turvallisuuspalveluita.

Esityksessä on jätetty hyvin heikolle arvioinnille työsopimukset, kun henkilö siirtyisi nykyisestä työstään reservipoliisin määräaikaiseen tehtävään. Siirtyminen luo työnantajille kustannuksia ja monia haitallisia vaikutuksia, koska tehdyt sopimusoikeudelliset toimet tulee täyttää henkilöstön vähentyessä, vaikka kyseessä olisi siirtyminen viranomaisen osaksi. Edelleen tällä menettelyllä on vaikutusta haitallisesti töihin paluuseen, koska työnantaja on todennäköisesti joutunut palkkaamaan uutta henkilöstöä, mutta reservipoliisitehtävissä olleiden palatessa, henkilöstöä olisi liikaa. Kokonaisuutena sopimusoikeudellinen ja rekrytointiprosessi, sekä henkilöstön koulutus aiheuttaa kuluja joita esityksessä ei ole huomioitu.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Helsingissä 4.5.2018

Suomen Vartioliikkeiden liitto ry



Simopekka Koivu,
VT, asiamiehenä